

Nem vagyok a magamé

Időpont: 1958. október 19. Szentháromság ünnepe utáni 20. vasárnap

Helyszín: Győrújfalu

Alapige: Róm 14,1–9

A hitben erőtelent fogadjátok be, nem ítéltetvén vélekedéseit. Némely ember azt hiszi, hogy mindent megehetik; a hitben erőtelen pedig zöldséget eszik. Aki eszik, ne vesse meg azt, aki nem eszik; és aki nem eszik, ne kárhoztassa azt, aki eszik. Mert az Isten befogadta őt. Te kicsoda vagy, hogy kárhoztatod a más szolgáját? Az ő tulajdon urának áll vagy esik. De meg fog állani, mert az Úr által képes, hogy megálljon.

Emez az egyik napot különbnek tartja a másiknál: amaz pedig minden napot egyformának tart. Ki-ki a maga értelme felől legyen meggyőződve. Aki ügyel a napra, az Úrért ügyel: és aki nem ügyel a napra, az Úrért nem ügyel. Aki eszik, az Úrért eszik, mert hálákat ad az Istennek: és aki nem eszik, az Úrért nem eszik, és hálákat ad az Istennek. Mert közülnk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának: Mert ha élünk, az Úrnak élünk; ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úrei vagyunk.

Mert azért halt meg és támadott fel és elevenedett meg Krisztus, hogy mind holtakon mind élőkön uralkodjék.

Ima: Itt állunk előtted, napfényes orcájú, lángtekintetű Jézus, kinek szájából kétélű kard jön ki, ruhánk ünneplő, de szívünk hétköznapi bűnökkel van telve. Szentséges jelenlét tudatában le kellene esni a földre, mint egy holt, mégis szemedbe nézünk, leülünk boldogan lábaidhoz, mint a bethániai Mária, mert nem magunkra nézünk, hanem a te ígéreteidre: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettetek.” Te mondtad, hogy jöjjetek el, mert minden kész, tudjuk, hogy e hívogatás mögött dúsan megterített asztal vár ránk, azért merünk reád nézni az éhes nép kenyérváró tekintetével. Urunk, segíts meg minket, add meg nekünk, amire szükségünk van, hisszük, hogy ígéreteidet semmi és senki erőtlenné nem teszi. Legyen nekünk a mi hitünk szerint.

Ámen.

Aki nem csak a történelem eseményeit figyeli, de keresi az események mögött az eszme vezető gondolatát, a rejtett vagy nyílt indokokat, rájön arra, hogy az élet tulajdonképpen nem más, mint egy nagy szabadságharc. Igaz, hogy túl szép kifejezés ez az egész életre, de ha közelebbről megnézzük, meg fogjuk érteni, ha van szent szabadságharc, akkor van átkos szabadságharc is. Az egyik éppen úgy, mint a másik, az embernek az ő törekvése arra, hogy szabad, a saját ura legyen, hogy neki ne parancsoljon senki, ne gátolja meg terveinek végrehajtásában. Önnönmagáé lehessen.

Ennek a szabadságharcnak érdekében mi mindenre vállalkozik az ember! Tulajdonképpen minden vagyongyűjtés mögött az a gondolat húzódik meg, hogy az ember szabadságban akar élni. Szabadulni akar minden gátlástól. Ó, a szegénység mennyi álomnak lett már temetője! Az ember azért akar valami olyan anyagi fundamentumot maga alá teremteni, amely függetleníti

őt az időjárás változásától, az árak alakulásától s azt akarja, legyen valami olyan szilárd fundamentuma, amelyen biztonságban élheti életét, függetlenül az élet külső körülményeitől, azoknak alakulásától.

Ha az ember közelebbről megnézi azokat a próbálkozásokat, amellyel az ember lázad más uralma ellen, azt akarva, hogy ő ne legyen senkinek alárendeltje, saját útjain járasson, akkor látja, hogy az embernek a rabszolgaság kiszolgáltatottságából való szabadulása mögött is ez az önállósulási vágya húzódik meg.

Az embernek van egy harmadik szabadságharca is. Ez ugyan nem méltó arra, hogy ezt a nevet hordozza, mert az embernek az a próbálkozása ez, mellyel Istentől akar megszabadulni. Mert bizony az Isten néha nagyon kellemetlen tud lenni követeléseivel, felállított mértékével, mellyel mér bennünket, melyhez életünket szabja. És a kellemetlen Isten nem kell nekünk. Ez az Isten beleszól életünkbe, nem hagy bennünket saját fejünk után járni, saját utainkon. Nem elégszik meg azzal, hogy csak a templomban élje életét, s csak hébe-korba álljanak szóba vele. Ő velünk akar jönni a templomból ki az utcára, velünk a családi életbe. Bele akar szólni abba is, hogy otthon hogyan él férj és feleség, szülő és gyermek, hogy mit csinálnak kint a munkamezőn, a szántóföldön. És az embernek ez a szolgaság nem tetszik, önálló, független akar lenni. Az egyik nyíltabban és finomabban, a másik rejtetten és durvábban, de mindegyik fél Istentől, és szeretne szabadulni tőle, hogy a magáé lehessen.

Mit mond erre az őstörténelemre, az ember örök történelmére ez a mai ige? Azt mondja rá: Lehetetlen próbálkozás! Amíg ez a világ világ lesz, ember nem tudja megvalósítani ezt az Istentől és mindenkitől, külső körülményektől, emberektől függetlenített életét, mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának. *„Mert ha élünk, az Úrnak élünk; ha meghalunk, az Úrnak halunk meg, azért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.”*

Nincs tehát szabad és független ember e világon. Az a Pál apostol, aki ezeket a mondatokat leírta a rómaiaknak, nem egy vakondtúrásról nézte az életet, az akkor ismert világot ismerte. Ismert különböző embereket, a társadalmi életnek különböző ranglistáján álló embereket; előkelő helytartóktól börtöntöltelékig, és mégis úgy látja az életet, senki sem független, nincs szabad ember a világon!

Vagy talán azt gondold, hogy a gazdag ember szabad ember? 1Tim 6. fejezetében ír Pál arról, milyen sok rabszolgája van a vagyonnak. Úgy szokott kezdődni az egész, hogy az ember azért akar magának valamit összegyűjteni, hogy ne legyen kiszolgáltatva a helyzet alakulásának, másoknak, ne legyen kénytelen kegyelemkenyeret enni. Épít magának házat, hogy soha egy házigazda neki fel ne mondhasson, vesz magának földet, azért túrja, hogy mindig legyen számára betevő falat. Így kezdődik, de nem így folytatódik. Először úgy indul, hogy az ember ura a vagyonnak, aztán úgy folytatódik, hogy a vagyon lesz ura az embernek. Pál így ír róla: *„Akik pedig meg akarnak gazdagodni, kísértetbe meg törbe és sok esztelen és káros kívánságba esnek, melyek az embereket veszedelembe és romlásba merítik.”*

Nézd meg azokat az embereket, akiknek megvan a betevő falatjuk, de nincsen pihenésük, mert űzi, hajtja őket a legrettenetesebb rabszolgahajcsára ennek a világnak, a meggazdagodás vágya. Isten sok minden úton tanította meg ezt a nemzedéket arra, hogy mi mindent megemészt a moly és rozsda – így mondja a földi vagyon mulandóságáról szóló tanítását az Úr Jézus Krisztus a Hegyi beszédben. De mindeddig nem tudta kiirtani az ember szívéből a mammon imádatát. Azt gondold, hogy az a szabadság útja, hogy te függetleníted magadat az élet külső változásaitól a vagyonban, élére rakott bankódban, a hombárba gyűjtött gabonában, istállóba

beterelt sok jószággal, és erre a fundamentumra állva szabadon élhetsz? Nem független és szabad az ilyen ember, hanem a mammon rabszolgája.

Azt gondolod, azok az emberek, akik fittyet hánynak az erkölcsnek, tisztességnek, azok szabad emberek? Azért mert őket az illem, erkölcs, még tán a törvény sem köti, egészen szabadok talán? Dehogyan szabadok! Saját énüknek rabjai. Ez is úgy kezdődik, az ember saját kiagyalt fondorlatát, tervét akarja megvalósítani, és egyszerre rájön, hogy én nem én vagyok már, hanem bennem valami külön hatalom, az parancsol nekem, és csinálnom kell, akár tetszik, akár nem. Gondolj arra, hogy Pál apostol ennek a levelének 7. fejezetében beszél erről a titokzatos kettősségről az ember életében, amikor ezt mondja: „Mert nem a jót cselekszem, melyet akarok, hanem a gonoszt cselekszem, melyet nem akarok.” „Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint”. De látok egy másik törvényt, az én tagjaimban, mely ellenkezik az elmém törvényével, és engem rabul ad a bűn törvényének, mely van az én tagjaimban. „Ó, én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből!” És úgy lehetne tovább folytatni: Ó, kicsoda szabadíthatna meg engem önmagamamtól? Pál világosan megmondja, hogy ez az én, amelyet magamnak gondolok, szabad, független énemnek gondolok, az rettentő lidércnyomás lesz bennem. Az a másik ember bennem, az óember, a megromlott, bűnös emberem engem rabul ad, és nem azt csinálom, amit szeretek, hanem amit gyűlölök, utálok, és mégis megcselekszem.

Azt gondolod, hogy azok az emberek, akik felmondtak Istennek, és felszabadították magukat Isten járma alól, azok talán a maguk emberei, szabadok? Az írás megmondja: ezek az emberek nem szabadok! Csak az uruk más, mint az Isten. Ők nem a szabadság útjára léptek, amikor szakítottak Istennel, hanem a Sátán szolgálatába állottak.

Luther is világosan látta, hogy nincs szabad ember, mert mindenki valakinek vagy valaminek a szolgája. Vagy Istennek, vagy egy bálványának, vagy az ördögnek szolgája. Isten nekünk csak választási szabadságot adott. Választhatunk valakit urunknak, de akit urunknak választottunk, nyakunkra ül.

A paripa, ameddig szabad, csak azt engedi hátára, akit akar. Addig megválogatja, kit enged a hátára ülni, addig levetheti magáról azt, aki a hátát akarja megbirtokolni. De ha egyszer felengedett hátára valakit, és az kezébe fogta a gyeplőt, oldalába vágta sarkantyúját, többé nem szabad, azt kell neki csinálni, oda kell menni, ahova a hátán ülő lovas parancsolja neki.

Ez az ige azt teszi világossá, hogy nincs szabad ember, hanem mindenki valakinek vagy valaminek szolgája. Mi nem önmagunknak élünk, nem önmagunknak halunk meg. Ez ellen tiltakozhatom, lázadozhatom, mondhatom, hogy Isten nem jól teremtette e világot, ha ilyenek teremtette, és ezen változtatni nem tudok, és te sem tudsz változtatni rajta. Mindig parancsol valaki vagy valami. Van Urunk. Ha ez a helyzet, és ezt kell nekünk józanul látni, akkor meg kell nekünk gondolni, amíg lehet, amíg szabad, kit választunk Urunknak. És ez az, amiről Jézus Krisztus hű tanítványa, Pál apostol megmondja: Emberek! Egy valakinek érdemes szolgálatába állni, Istennek! Isten szolgasága az egyetlen szabadság e világon. Ezért mondja azt: „...közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának.” „Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg...”

Mire építi ezt a tulajdonjogot az írás? Mindenekelőtt arra, hogy: **Istené vagyok a teremtés jogán.** Ő teremtett bennünket, az ő kezének formálása vagyunk. Igaz, hogy az ember világra való jövetelének megvan a természetes útja, amelyen figyelemmel tudjuk kísérni, hogyan születik egy gyermek e világra, de azt mindenki nagyon jól tudja, hogy nem mindig születik

gyermek, amikor gyermeket szeretnének, és sokszor születik gyermek, amikor nem szeretnék, hogy gyermek szülessék. Az ember, míg emberi úton e világra jött és született, teremtmény, Isten teremtménye. Minden ember. Azért mondja Luther a Kátében, mikor magyarázza az első hitágazatot: Hiszem, hogy Isten teremtett engem...” Tehát, hogy én vagyok, hogy te vagy ezen a világon, az nem egyszerűen egy emberpár elhatározásának következménye, hanem isteni teremtetési aktus. Az Ótestamentumban Jeremiás úgy beszél erről, mint a fazekas edénykészítéséről. A fazekas az agyagot formálja a korongon. Ha látja, hogy néha valami kavics vagy erősebb homokszem kerül bele, és az egész elromlik, akkor gondolkodás nélkül félredobja az anyagot, s újat formál belőle. Szabad vele. Akármilyen művészi alkotás is jön létre keze munkája nyomán, ha neki valamiért nem tetszik, földhöz vághatja, összetörheti, senki nem kérheti számon, hogy miért. Övé, azzal akármit cselekedhetik. Egyetlen edény sem kérheti számon, miért ezt csináltál belőlem. Lehet, hogy az egyikből virágvázát készít, szép rózsacsokorral öblén, a másikkól szemetesvödört, egyik edényt tisztességre, a másikat becstelenségre készít. Szabad vele. Éppen így mi is Isten tulajdonai vagyunk, őnéki élünk, mert ő teremtett bennünket.

Isten nemcsak teremtés jogán gazdánk, **a megváltás jogán is**. Mi fellázadhatunk Isten uralma ellen, elindulhatunk saját magunk útján, lehetünk a bűn rabszolgái, az Atya Isten elküldte egyszülött Fiát erre a nagy rabszolgapiacra, erre a világra, bennünket megvásárolt ugyanúgy, ahogy egykori rabszolgákat megvásároltak. Nem arannyal, sem ezüsttel, hanem szenvedésével, drága vérével, halálával váltott meg bennünket. Az a rabszolga, akit gazdája felvitt a piacra, hogy eladja, s azt megvette valaki, az attól a pillanattól kezdve új gazdájává lett, az rendelkezett vele haláláig. Rendelkezett erejével, életével, halálával, éjjelével nappalával, minden tudományával és képességeivel. Minden a gazdájává volt.

Nem magatokéi vagytok – mondja az írás. Áron vétettetek meg. Drága áron, a Krisztus vérén vétettetek meg.

Van Istennek egy harmadik indoka is, amire felettünk való tulajdonjogát alapítja. **Övé vagyok a megszentelődés jogcímén**. Az ő Szentlelke nevel bennünket, aki formál, vezet minket a keresztyén élet útján. Tehát Isten maga nevel magának bennünket Szentlelke által. Ezért mondja az írás: neki élünk.

Neki halunk is, **övé vagyunk az ítélet jogán is**. Mert mikor földi éltünk befejeztük, akkor mi nem porba hullunk vissza, az anyaföld ölébe, és azzal vége mindennek, hanem Urunk, mennyei Gazdánk ítélőszéke elé megyünk! Neki halunk meg, és ő kér számon bennünket. Övéi vagyunk!

Nem mindenki tudja ezt, és még többen nem akarják tudni, mert nem akarják vállalni. Az apostol vállalta. Tudta, hogy mióta őmellette döntött, elismerte maga fölött Isten örök tulajdonjogát, azóta szabad ember.

Az ige egy csodálatos mellékvágányra is terel bennünket. Az igének csak vége beszél arról, hogy nem élünk önmagunknak, hanem Istennek, s nem halunk önmagunknak, hanem Istennek, előzőleg azonban olyan dolgokról van szó, amelyek látszólag semmi összefüggésben nincsenek azzal, hogy neki élünk és neki halunk. Mi van az előző versekben? Különbség ember és ember között. Különbség van hívő emberek között is. Vannak hitben erősebb és hitben gyöngébb emberek is. Nem az egyik hívő, a másik hitetlen, hanem egyik hitben erősebb, a másik hitben gyengébb. Miben jelentkezik ez a római gyülekezetben? Bizonyos aggályoskodó lélek lett úrrá közöttük. Jól tudták, a pogány áldozatokat mindig lakomával szokás befejezni.

Meghívták a családból a rokonokat, barátokat, és az áldozati húsból megmaradó részt közösen fogyasztották el az ünnepi lakomán. Azt is jól tudták, vannak olyan emberek, akik az áldozati húsból nekik jutó részt eladják és kiárusítják. Ezeknek az embereknek elhordozhatatlan volt az a gondolat, hogy ők egyenek a pogány áldozati húsból. Nem a hús ellen volt kifogásuk, amikor azt mondták, hogy ilyet nem esznek, de attól féltek, hogy ők nem tudják, az a hús, melyet feltálmálnak részükre a vendéglátó gazda asztalán, vagy megvásárolnak a piacon, és elkészítenek az ünnepi ebédhez, vajon nem pogány áldozatból való hús-e. Már pedig az abból való részesedés a pogány istentisztelet tartozéka, s mint ilyen, a bálványimádásban való közösség vállalása. Ők inkább semmiféle húst nem ettek, csak zöldséget. Vegetáriánusok.

Megint mások, ugyanabban a gyülekezetben, komoly hívő keresztyének mosolyogtak ezen. Vajon mit kell ezen skrupulizálni? Hús, húsetel, étel, nem veszünk mi részt a bálványimádásban, azért akár tudok róla, akár nem, a felkínált hús a bálványáldozatnak egy darabja vagy sem, azzal semmiféle közösséget nem vállalok, és nyugodt lelkiismerettel meg tudom enni a húst.

Itt van az egyik differencia közöttük. A másik differencia nem étellel, hanem ünneppel van összefüggésben. A római gyülekezet egyes tagjai zsidókból lettek keresztyénekké, mások pogányokból. Ezek az ünnep kérdésében voltak egymással bizonyos feszültségben. Akik zsidókból jöttek, vagy zsidó hatás alatt voltak, azoknak vérében volt a szombat megünneplése. Mikor elérkezett a szombat, nem a pihenés, hanem Istennek szentelt nap, megtartották a szombatot. Akiknek nem volt ilyen lelki élményük, minden további nélkül átvették a pogányokból lett keresztyének gyakorlatát. Azt mondták, mi a vasárnapot ünnepezzük meg, mert ez a nap Jézus Krisztus feltámadásának napja. Az első pünkösd, a gyülekezet megalapításának emléknapja is, ezt ünnepezzük, és minden további nélkül szombaton is elmentek munkájuk végzésére, és vasárnap jöttek össze ünnepezni. Az ő számukra a vasárnap volt a nagy, Jézus Krisztus ezen a napon született, támadott fel, és ment fel a mennyekbe, és ünnepezték a keresztyén ünnepeket. Ebből támadt a feszültség a keresztyén gyülekezetben.

Ezt értjük. De mi köze van ennek ahhoz, amit az előbb mondtam? Az a köze, hogy Isten, mikor megállapítja, hogy az ember az enyém, akkor ezt az embert átadja felebarátjának. Isten azt a szeretetet, azt a vele való törődést, amely őt joggal megilleti, azt átcedálja a másik emberre. Engem akarsz szeretni? Szeresd felebarátodat! Nekem akarsz áldozatot hozni? Hozz áldozatot felebarátodért! Amit velük cselekszel, amit velük nem cselekszel, velem és velem nem cselekedted, azt mondja Isten. Az ember az enyém, és ennek az embernek, aki ezt vállalta, azt mondom: én pedig téged odaadlak a felebarátodnak. Ez a magyarázata, hogy az előbb említett feszültségekre miért talál az írás olyan megoldást, mint amelyet talált. Azt mondja: a hitben erőtlent fogadjátok be, és ne vitatkozzatok vele. Ez nem üdvkérdés, mert ha valaki zöldséget eszik, azért nem fog bejutni a mennybe, és ha valaki húst eszik, azért nem fog még a pokolba jutni. Aki a szombatot ünnepli meg, azért még nem lesz tárva előtte a mennyek ajtaja, és ha valaki nem tartja a szombatot, mert a vasárnapot tartja, azért még senki nem fog a pokol martalékává válni. Ne élezzetek ki olyan kérdéseket, amik nem üdvöntő kérdések. Hagyjátok rá, hadd legyen mindenki a maga értelme szerint meggyőződve. *„Aki ügyel a napra, az Úrért ügyel, és aki nem ügyel a napra, az Úrért nem ügyel. Aki eszik, az Úrért eszik, mert hálákat ad az Istennek; és aki nem eszik, az Úrért nem eszik, és hálákat ad az Istennek.”* Csak az Úrért cselekedje, az a fontos. És te, aki lemosolygods a másikat, hogy te mennyire felvilágosodottabb, erősebb keresztyénnek tartod magadat, mondj le jogaidról azért, hogy ne botránkozzon a másik, akiért szintén meghalt Jézus Krisztus. Ezért mondj az apostol neki: inkább te sem egyél húst,

ha a gyengébbnek ez megbotránkozás. Inkább te is tartsd meg a szombatot, ha a másik nem bírja elhordozni azt, hogy te nem a szombatot ünnepled. A jogaidról, a nagyobb felvilágosodottságodról mondj le szeretetből. Így adja oda Isten a neki tulajdonul felkínált embert a felebarátnak.

Így áll előttünk most a mai napra igehirdetés alapjául kirendelt szakasz. Nem érezzük, hogy minden üzenete ez igének olyan, amelyet jó nekünk megtanulni, amire nagyon rá vagyunk szorulva? Neki élünk, neki halunk, akár akarjuk, akár nem, mert Krisztus mind az élőkön, mind a holtakon uralkodik, és ha ezt vállalom, akkor vállaljam a másikat is, hogy én a felebarátomé vagyok, és a felebarátom érdekében mindent válllok, és az ő boldogsága és üdvössége számomra fontosabb, mint az én jogom, minden felvilágosodottságom, minden én hitbeli fölényem.

Ó, mennyivel más lenne az élet, ha az ember feladná ezt az ő szabadságharcát, és egyszer behajtaná fejét Isten igájába és a felebarát igájába boldogan.

Ámen.

Ima: Hálát adunk neked, felséges Úr Isten, hogy te nem érvényesíted erőszakosan jogaidat. Pedig neked jogod volna, ahogyan valamikor az embereknek joguk volt arra, hogy rabszolgáikat visszacipeltessék hatósági segédlettel, megbüntessék, kényszerítsék őket még nehezebb munkára, mint amelyet addig kellett végezni, mielőtt elszöktek. Mint ahogyan minden katonaságnak megvan a joga, hogy kerestesse a szökevényeket, elővezettesse, megbüntesse, főbe is lövesse. Köszönjük, hogy te nem ilyen gazdánk vagy, te utánunk küldöd követeidet, hívogatsz minket, mint a királyi menyegzőbe, hívogatsz embereket igéd s ennek magyarázatán keresztül. Hívogatsz a Szentlélek noszogatásával. Nem csak egyszer, napról napra újra meg újra, mindig csodálatos hűséggel, türelemmel hívogatsz újra magadhoz magadénak. Bocsáss meg nekünk, Urunk, hogy mi ezzel a hosszútúrésszel olyan sokszor visszaéltünk, és mi szabadok akartunk lenni tőled. Bocsásd meg azt is, ha vállaltuk imitt-amott a te szolgálatodat, de a felebarát szolgálata nem kellett nekünk. Bocsásd meg, hogy oly sokszor megtagadtuk a neked való engedelmisséget, és elfelejtkezünk arról, hogy ezzel téged tagadunk meg akkor. Bocsáss meg, Urunk, mikor jogaink fundamentumára álltunk felebarátainkkal szemben a szeretet helyett, amikor követeléseinket akartuk érvényesíteni a kegyelem helyett. Bocsásd meg, Urunk, hogy olyan sokszor könyörögtünk neked a tízezer talentumnyi kifizethetetlen adósság elengedéséért, azután nyomorult 100 pénzért fojtogattuk szolgatársainkat. Taníts minket, Urunk, boldog örömmel neked szolgálni a felebaráton keresztül.

Hálát adunk, Urunk, mindazért, amit minden mi nyomorult lázadásunk dacára is újra meg újra ajándékozol nekünk. Köszönjük a mostani vasárnapot is. Köszönjük templomodat, igédnek hirdetését és hallgatását. Köszönjük mindazt, amit ebben az esztendőben szorgalmas munkánkra kint a mezőn adtál. Köszönünk minden betakarított termést, minden elvetett magot, a jövő esztendő reménybeli kenyereit, és kérünk téged, taníts minket az egyetlen igaz szabadságra, élni neked, élni a te tenyeredből, s egyszer meghalni neked.

Ámen.